

1-2003

Nieuwsbrief

FODOK

Wat vindt u allemaal in deze Nieuwsbrief

Wat vindt u allemaal in deze Nieuwsbrief	2
Colofon.....	2
Van de voorzitter	3
Even voorstellen: interview met de voorzitter	3
De FODOK en lezen	5
Seksuele voorlichting op school: geen kopietjes meer	5
Voor dove schoolverlaters.....	6
FODOK-gezinsdag: 8 november 2003.....	7
Meepraten en meedenken over leerlingenvervoer?	7
Agenda (zie ook de FODOK website).....	8
Video over echtscheiding voor dove kinderen en jongeren	8
Het FODOK-jaarverslag over 2002 is weer uit!.....	9
Een nieuw behandelhuis van de KEGG.....	10
De Informatie Knipselkrant.....	11
Meervoudig gehandicapte doven, kort nieuws.....	11
Webtips	11

Colofon

De *FODOK Nieuwsbrief* is een uitgave van de Nederlandse Federatie van Ouders van Dove Kinderen en verschijnt drie maal per jaar voor leden van de FODOK.

Redactie:

Toine van Bijsterveldt
Rik Jaspers
Mariën Hannink (eindredactie)

Redactie-adres:

FODOK
Postbus 754
3500 AT Utrecht
m.hannink@fodok.nl

Van de voorzitter

Er is het afgelopen jaar in Den Haag oorverdovend weinig gebeurd voor doven. Door kabinetsscrises, verkiezingen, formaties en de daardoor van samenstelling steeds wisselende kamercommissie Gehandicaptenbeleid is er niets gebeurd voor de erkenning van de Nederlandse Gebarentaal, en is het Actieplan Doven veilig opgeborgen gebleven in een la van het ministerie van VWS.

Maar wat gebeurt er wel: op zaterdag 8 november organiseert de FODOK weer eens een nationale Gezinsdag. Een zeer aantrekkelijk programma staat voor u klaar!

Het Jaarverslag van de FODOK over 2002 is onlangs uitgekomen. Het geeft ruim inzicht in de ontwikkelingen in de wereld van en rondom doven, in wat de FODOK daarin doet, en wat daarin mee- en tegenzit. Graag horen we uw commentaar op wat u over de FODOK leest, in Jaarverslag en Nieuwsbrief!

Even voorstellen: interview met de voorzitter

FODOK Nieuwsbrief ging in Peize, in het noorden van Drenthe, op bezoek bij Toine van Bijsterveldt, zijn vrouw Cora, en hun zoons Tijn (13 jaar, doof geboren) en Melle (12, horend).

Hoe zijn jullie met doofheid in aanraking gekomen?

Cora en ik woonden in Tanzania, in Oost-Afrika. Ik werkte daar als directeur van een Nederlands ontwikkelingsprogramma. In die tijd werden Tijn en Melle geboren. Toen Tijn 15 maanden oud was, wisten we zeker dat hij doof was. We hadden toen nog nooit met doofheid te maken gehad. We wisten er niets van af. Tijdens ons verlof in Nederland hebben we allerlei informatie ingewonnen over doofheid. We realiseerden ons daardoor dat doofheid een handicap is van taal, van communicatie. Dus zou Tijn er niet bij gebaat zijn als we doorgingen met ons internationale leven, waarin je om de vier – vijf jaar naar een ander land verhuist, met een andere taal. Dus heb ik mijn contract met Den Haag opgezegd, en zijn we begin 1992 naar Nederland verhuisd. We wilden Tijn op Guyot naar school laten gaan, omdat we dachten dat dat voor hem de beste school zou zijn. Dat vinden we nog steeds. Zo zijn we bij Groningen gaan wonen.

Wat heeft Tijls doofheid voor jullie betekend?

Wel, in praktische zin heeft het ons hele leven op zijn kop gezet. Van een buitenlands bestaan naar vaste voet in Noord-Nederland. Emotioneel heb ik er niet zoveel last van gehad. Ik ben dol op Tijl; op Melle trouwens evenzeer. Allebei op een heel verschillende manier. Die doofheid maakt mijn zoon niet ineens een ander kind. Maar ik maakte me wel zorgen over zijn toekomst. Ik vind het wel zwaar voor Tijl, dat hij over zo'n hindernis in deze wereld heen moet. Dus ben ik er blij om dat hij zo dapper is, en een sterke wil heeft.

Wat die doofheid ook betekent is dat we er een taal bij gekregen hebben, de Nederlandse Gebarentaal. Niet dat we er zo geweldig goed in zijn, Cora en ik, maar we zijn er heel blij mee. Komt vaak van pas, als je die beheerst. En niet alleen met Tijl of andere doven! En we hebben er doven als vrienden door gekregen. Maar de belangrijkste invloed van de doofheid, en dan niet voor Tijl, maar voor ons als zijn ouders is dat het zoveel extra werk oplevert. In de opvoeding van je kind, het leren van de taal, het overleg op school, de oudervereniging, het werk voor de FODOK, het brengen en halen van je kind naar dove vriendjes die vaak ver weg wonen.

Wat doe je voor de FODOK?

Ik zit namens de Vereniging van Ouders van Dove Kinderen in Haren (Groningen) in het bestuur van de FODOK en ik ben sinds 1999 voorzitter van de FODOK.

Naast het "normale" voorzitterswerk, in vergaderingen en zo, is mijn werk vooral: het dovenbeleid in Nederland beïnvloeden, met name in Den Haag, Tweede Kamerleden en de ministeries van VWS en OC&W, en contact houden met de verschillende organisaties voor auditief en communicatief gehandicapten. Het doel: stimuleren dat mensen nadenken over wat doof zijn betekent, en daar de juiste maatregelen voor treffen.

Hoe kun je zo gek zijn om daar zoveel tijd en energie in te steken?

Weer een goede vraag. Maar gek voel ik me niet. Voor mij spreekt het vanzelf dat mensen zich inzetten voor de maatschappelijke zaken die op hun pad komen, wanneer ze daartoe in de gelegenheid zijn. Ik verwacht ook van anderen dat ze dat doen.

Ik hoop dan ook dat andere ouders zich aandienen voor het werk in de ouderraden, de medezeggenschap, de verenigingen, en de FODOK! Uiteindelijk is ons gemeenschappelijke doel: dat onze kinderen volwaardig kunnen meedoen in de Nederlandse maatschappij.

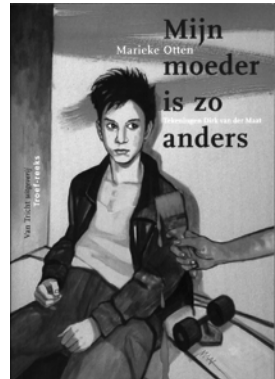
De FODOK en lezen

Voor veel dove kinderen is lezen moeilijk. Om te kunnen lezen heb je immers veel nodig, zoals kennis van de landstaal (woordenschat, grammatica) en informatie over wat er in de wereld gebeurt. Die kennis is voor dove kinderen al met moeite te verwerven, het lezen is voor hen dan ook een hele klus. En als je lezen moeilijk vindt, beleef je er minder plezier aan en dat is jammer. Want lezen is niet alleen een leuke tijdsbesteding, je leert er veel van: over feiten en gebeurtenissen en over gevoelens en drijfveren van mensen.

Dove kinderen kunnen qua taalniveau vaak boeken aan, die voor jongere kinderen geschreven zijn en die dus voor de eigen leeftijdsgroep te kinderachtig zijn.

De FODOK wil laten zien dat lezen leuk kan zijn, dat er boeken zijn die wel gemakkelijk en niet kinderachtig zijn. De FODOK spant zich daarom al langere tijd in om toegankelijke en aansprekende boeken uitgegeven te krijgen. In samenwerking met Van Tricht uitgeverij wordt de Troef-reeks uitgebracht. Deze reeks, toegankelijk voor dove jongeren, wordt intensief begeleid door deskundigen op het gebied van doofheid, onderwijs, lezen en leesproblematiek. De boeken uit de Troef-reeks zijn gewoon te koop in de boekwinkel of te leen in de bibliotheek.

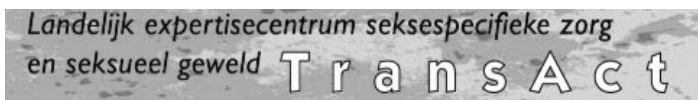
Daarnaast worden met enige regelmaat keuzelijsten uitgegeven: "gewone" kinder- en jongerenboeken, gescreend op toegankelijkheid voor dove lezers. Ook heeft de FODOK videobanden uitgebracht met diverse bekende sprookjes in gebarentaal, met dove acteurs. In de folder *Waarom is lezen moeilijk voor dove kinderen?* die gratis bij de FODOK te bestellen is, leest u meer.

Seksuele voorlichting op school: geen kopietjes meer

In opdracht van de FODOK en met subsidie van het ministerie van VWS heeft TransAct onderzoek gedaan naar voorlichtingsmaterialen in het dovenonderwijs. Hieruit blijkt dat er nauwelijks boeken of video's zijn die direct gebruikt kunnen worden voor de dove leerlingen. Leerkrachten steken vaak veel tijd in het zoeken naar enigszins geschikte boeken, hieruit worden dan stukken gekopieerd, men voegt zelf iets toe en combineert een en ander. Het resultaat ziet er vaak niet zo aantrekkelijk uit als leerkrachten en leerlingen wel zouden willen. Geconcludeerd wordt dat er behoefte is

aan toegankelijk en duurzaam materiaal, voor diverse leeftijden, in een gevarieerd aanbod.

Daarnaast hebben leerkrachten en ouders behoefte aan ondersteuning bij het geven van seksuele voorlichting en het leren gebruiken van de bijbehorende gebaren.

Onderzoekers en onderwijzend personeel zijn ervan overtuigd dat er zo vroeg mogelijk met een soort van seksuele voorlichting en met sociaal-emotionele vorming begonnen moet worden: in elke levensfase is die informatie belangrijk.

Daarom wordt ook geadviseerd om dove jongeren in het regulier onderwijs op terugkomdagen deze informatie aan te bieden.

Voor wie meer wil weten over dit onderzoek: het is voor € 7,= te bestellen bij de TransAct (tel. 030-2326500; e-mail: distributie@transact.nl) : Els Kok en Marja Middelaar, *Geen kopietjes meer; seksuele voorlichtingsmaterialen en seksuele voorlichting aan dove kinderen en jongeren*.

Voor dove schoolverlaters

In zorg, onderwijs en dienstverlening aan doven en slechthorenden is grote behoefte aan gekwalificeerde dove en slechthorende medewerkers. Allereerst wenst men meer ervaringsdeskundigheid in de organisaties, waar de andere medewerkers, leerlingen en cliënten veel profijt van kunnen hebben. Aan de andere kant vinden de organisaties dat ze moeten meewerken aan het vergroten van het maatschappelijk carrièreperspectief van doven en slechthorenden door beroepen in de zorg, het onderwijs en de dienstverlening toegankelijker te maken.

Daarom hebben veertien instellingen samen een Coördinatiepunt voor Opleidingen voor doven en slechthorenden in Zorg, Onderwijs en Dienstverlening opgezet, dat onder de afdeling Opleidingen van Bureau DDS, Dienstverlening aan Doven en Slechthorenden, zal vallen.

Wat gaat het Coördinatiepunt doen?

- voorlichting geven aan dove en slechthorende schoolverlaters en andere belangstellenden over werken en leren in een van de aangesloten organisaties
- werkgevers en belangstellenden met elkaar in contact brengen

- onderwijsinstellingen ondersteunen bij het verzorgen van onderwijs aan dove en slechthorende studenten

Het Coördinatiepunt gaat in september 2003 van start. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Marty Langendoen	tel:	0411 623860
Bureau DDS	tt:	0411 623940
Rechterstraat 55	email:	M.Langendoen@bDDS.nl
5281 BT Boxtel		

FODOK-gezinsdag: 8 november 2003

In het Europese jaar van mensen met een handicap organiseert de FODOK na 7 jaar weer een Gezinsdag. In het Linge College te Tiel zijn op zaterdag 8 november a.s. alle gezinnen met een doof kind welkom.

Volwassenen, kinderen (ook meervoudig gehandicapte kinderen) en jongeren (doof en horend) volgen per leeftijdsgroep hun eigen programma.

Cultuur, contact en spel zijn elementen van het hoofdthema "Circus" in het programma van de kinderen.

Voor ouders is er veel gelegenheid tot contact met andere ouders, daarnaast valt veel actuele informatie op te doen in de workshops.

Begin september wordt de folder met het programma en het aanmeldingsformulier verspreid via de doveninstituten. Op uw verzoek kunt u de folder toegestuurd krijgen. Horende en dove kinderleiding kan zich nu reeds aanmelden bij Rob de Jong,

Rob de Jong	tel / tt / fax	0172-518602
Wilhelminalaan 15	email:	m.r.dejong@inter.nl.net
2481 BC Woubrugge		

Meepraten en meedenken over leerlingenvervoer?

Uw gemeente is verantwoordelijk voor het leerlingenvervoer. Misschien maakt u zich zorgen over de kwaliteit en de veiligheid van dat vervoer. U kunt dan een klacht of een bezwaarschrift indienen, maar u kunt ook samen met andere ouders een vuist maken. Een gemeentelijke **adviesraad** voor het leerlingenvervoer biedt een goede mogelijkheid om in

overleg met alle betrokken partijen aan verbetering van het leerlingenvervoer te werken.

Wilt u aan de slag in een adviesraad? Neem dan contact op met het *Project Adviesraden Leerlingenvervoer* (een initiatief van diverse organisaties onder wie de Federatie van Ouderverenigingen en de Chronisch Zieken en Gehandicapten Raad):

Postbus 169, 3500 AD Utrecht; tel.: 030 2916600; e-mail: lhoux@cg-raad.nl.

Agenda (zie ook de FODOK website)

- 18 juli t/m 1 augustus 2003 kampeervakantie voor gezinnen met een doof kind
- 19 juli t/m 26 juli 2003 brusjes vakantie 2003. Jeugd vakantie voor broertjes en zusjes van gehandicapte kinderen. Info: vakanties@ymca.nl
- 3 t/m 9 augustus 2003 theaterweek voor dove en slechthorende kinderen georganiseerd door stichting Commex (postmaster@stichting-commex.com).
- 15 t/m 17 augustus 2003 Scouting-weekend in Otterlo: in samenwerking met de jongerencommissie voor dove en slechthorende kinderen van 6 t/m 15 jaar.
- 13 september 2003 JongerenFestival in Cowboysfeer in De Meern. Organisatie Cat & Heart en Dde Jongerencommissie. Informatie is te vinden op: <http://www.jcjongerenfestival.nl>
- 8 november 2003 FODOK-gezinsdag

Video over echtscheiding voor dove kinderen en jongeren

Bij Psydon, de Amsterdamse organisatie voor hulpverlening, preventie en dienstverlening aan dove en slechthorende kinderen en volwassenen, is een informatieve video over echtscheiding uitgebracht. Vijf dove kinderen en jongeren vertellen over de scheiding van hun ouders, over hun onbegrip en hun verdriet, hun boosheid en hun schuldgevoel. Alle fasen in hun verwerking worden mooi en toegankelijk, in gebaren met Nederlandse ondertiteling, verteld.

Het is de bedoeling dat er in de toekomst meer video's uitgebracht gaan worden in de serie *Dove*

kinderen vertellen...., waarin dove kinderen aan het woord komen over ingrijpende gebeurtenissen in hun leven. Dove kinderen missen in het algemeen veel dagelijkse informatie, die voor horende kinderen vanzelfsprekend is. Een serie als deze is daarom erg welkom.

De video *Dove kinderen vertellen....ECHTSCHIEDING* is voor € 45,-- (inclusief porto) te bestellen via www.psydon.nl. U ontvangt dan ook de bijbehorende brochure met tips voor leerkrachten, ouders en kinderen.

Het FODOK-jaarverslag over 2002 is weer uit!

Dankzij de inspanningen van mevrouw Rita Bruning is er weer een uitgebreid FODOK-jaarverslag over 2002. Deze zomer zult u het kunnen downloaden van www.fodok.nl, maar u kunt het ook bestellen bij het FODOK-bureau, u betaalt dan alleen de verzendkosten (€ 1,28; adresgegevens zie achterzijde van omslag).

Voor wie het jaarverslag te lang is, volgt hier een heel korte impressie, maar eigenlijk laat dit omvangrijke, 99 pagina's tellende boekwerk zich

FODOK

JAARVERSLAG 2002

niet samenvatten. De onderwerpen variëren van onderwijs tot verslavingspreventie en van leesbevordering tot cochleaire implantatie. Diverse activiteiten van de FODOK, al dan niet in samenwerking met anderen en in elk geval dankzij vele vrijwilligers, passeren de revue. Vele FODOK-standpunten worden toegelicht, bijvoorbeeld over **de kwaliteit van het dovenonderwijs**. De FODOK maakt zich onder andere zorgen over de gevolgen van de REC-vorming (zie ook Nieuwsbrief 1-2002), die tot versnippering van expertise kan leiden en waardoor de kwaliteit van tweetalig onderwijs bedreigd wordt. Tweetalig onderwijs is volgens de FODOK nog steeds een belangrijke garantie voor een goede taalontwikkeling van veel dove kinderen. Het gesproken Nederlands is voor een doof kind heel moeilijk te leren, een aanbod in de Nederlandse Gebarentaal stelt het dove kind in staat zich een toegankelijke taal eigen te maken en voldoende taalvermogen te ontwikkelen om vervolgens ook het Nederlands te leren. Voor dove kinderen die in eerste instantie zijn aangewezen op de Nederlandse Gebarentaal is het belangrijk in een rijk gebarende omgeving onderwijs te volgen en dat kan alleen op een school van enige omvang en niet in een klasje van drie kinderen met een leerkracht die als enige op de school gebaarvaardig is. Tragisch is daarbij het feit dat NGT-vaardige leerkrachten het dovenonderwijs inmiddels

verlaten uit frustratie over het gebrek aan serieuze aandacht voor tweetaligheid van hogerhand.

De FODOK is van mening dat het dovenonderwijs hiermee onvoldoende inzicht toont in de specifieke behoeften van dove leerlingen en dat er te snel en te eenzijdig gesteld wordt dat leren spreken nu eenmaal belangrijk is, zonder dat men stil staat bij het belang van een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling, die alleen tot stand gebracht kan worden met behulp van een gemakkelijk te verwerven, complete en toegankelijke taal, en dat is voor de meeste dove kinderen de Nederlandse gebarentaal!

Uiteraard vindt u in het jaarverslag enige overwegingen bij **cochleaire implantatie**: er zijn vraagtekens bij het aantal centra voor implantatie en het belang van onafhankelijke informatie wordt onderstreept.

Ook is er aandacht voor **seksuele voorlichting** en de activiteiten in het kader van de aanpak van seksueel misbruik en wordt er uitgebreid verslag gedaan van de FODOK-werkzaamheden ten behoeve van de meervoudig gehandicapte dove doelgroep, waarbij de vraag wordt gesteld of **vraagsturing** het echt gaat winnen van marktwerking. Een vraag die bij de hiervoor genoemde onderwerpen in feite ook al aan de orde was; niets nieuws onder de zon? Één citaat uit de FODOK-themadag Dovenonderwijs lijkt voor de hele dovensector van toepassing: Ouders mógen kiezen, maar kúnnen niet kiezen zonder onafhankelijke informatie. En die moet de FODOK bieden: achterin het jaarverslag treft u een uitgebreide lijst van publicaties die door de FODOK, soms in samenwerking met anderen, vervaardigd zijn.

Een nieuw behandelhuis van de KEGG

Tot de Koninklijke Effatha Guyot Groep (KEGG) hoort sinds 2002 ook Weerklank, het landelijk opererend centrum voor onderzoek, behandeling en begeleiding van mensen met een auditieve / communicatieve en verstandelijke beperking.

Zowel vanuit Weerklank als vanuit de schoolinternaten was er vraag naar wonen in de wijk. Daarom zullen er in het najaar van 2003 twee woongroepen starten aan de Klaas Katerstraat in Amsterdam. Een van de woningen zal geschikt zijn voor zes meervoudig gehandicapte dove kinderen vanaf 4 jaar, in de andere kunnen vijf alleen dove jongeren vanaf 12 jaar terecht, die met name extra ondersteuning nodig hebben in de ontwikkeling naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Wanneer u een aanvraag wilt doen voor uw zoon of dochter dan kunt u contact opnemen met: KEGG, afdeling residentiële zorg, t.a.v. Mark Hiddema, Hoogheemraadweg 2, 1069 VM Amsterdam; telefoonnummer 020 6678678.

De Informatie Knipselkrant

Wegens ziekte is er dit jaar nog geen Informatie Knipselkrant uitgekomen. We hopen diegenen die zich daarvoor aangemeld hadden in het najaar een krant te kunnen toesturen.

Meervoudig gehandicapte doven, kort nieuws

Het verslag van het MG-project is vanaf 1 juli te bestellen bij de FODOK onder de titel *MET ANDERE OGEN: meer zicht op de zorgvraag van meervoudig gehandicapte doven en hun ouders*, het zal € 4,50 kosten, exclusief verzendkosten.

Het tweede project ten behoeve van meervoudig gehandicapte doven, het MGplus-project, loopt van 1 januari 2003 tot 31 december 2005 en richt zich op het opzetten van een centraal informatie- en ondersteuningspunt voor familieleden, op seksuele voorlichting en aanpak van seksueel misbruik en op de behoeften van allochtone ouders en hun MG-dove kinderen.

Het FODOK-familienetwerk *Het andere dove kind* heeft op 15 maart j.l. de tweede MG-familiedag georganiseerd, een ontmoetingsdag voor familieleden van meervoudig gehandicapte doven, onder de titel *Voor mijn gevoel; praten over persoonlijke ervaringen met je MG-dove kind*, Het was een geslaagde dag met veel informatie en veel emoties. Het verslag ervan is (onder dezelfde titel) te bestellen bij de FODOK (€ 3,50 exclusief verzendkosten)

Het FODOK-familienetwerk heeft ook een eigen nieuwsbrief *Het andere nieuws*, u kunt dit kosteloos bij de redactie van de FODOK Nieuwsbrief aanvragen.

Webtips

Op de FODOKsite staan vele links naar andere sites. Enkele staan hieronder genoemd.

Oudervereniging Amsterdam	www.oudersdovekinderen.nl
Viataal (v.h. Ivd)	www.viataal.nl
Koninklijke Effatha Guyot groep	www.effathaguyot.nl
Koninklijke Auris groep (Amman Stichting)	www.amman.nl
Leerling gebonden financiering	www.oudersenrugzak.nl
Echtscheidings video	www.psydon.nl